

Evakuácia

Evakuácia patrí medzi základné opatrenia kolektívnej ochrany obyvateľstva a vykonáva sa z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb na ohrozenom území.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v § 3 ods. 10 uvádza, že evakuáciou sa rozumie odsun ohrozených osôb, zvierat, prípadne vecí z určitého územia. Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 328/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o evakuácii, ako všeobecne záväzný právny predpis jednoznačne stanovuje úlohy a opatrenia všetkým orgánom, organizáciám, právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom a fyzickým osobám v oblasti ochrany obyvateľstva evakuáciou.

Evakuácia sa plánuje, zabezpečuje a vykonáva:

- a) z okolia jadrového zariadenia
- b) z územia ohrozeného kontamináciou pri havárii alebo inej mimoriadnej udalosti spojenej s únikom chemickej nebezpečnej látky, alebo biologickej nebezpečnej látky,
- c) z územia ohrozeného prielomovou vlnou pri havárii na vodnej stavbe,
- d) z územia, na ktorom pôsobia následky živeľnej pohromy, katastrofy, alebo teroristického útoku,
- e) z územia, určeného na zabezpečovanie úloh obrany štátu v čase vojny a vojnového stavu.

Na vykonanie a zabezpečenie evakuácie sa priebežne pripravujú evakuačné opatrenia a na praktické vykonanie evakuácie sú pripravené opatrenia odborného zabezpečenia evakuácie v oblasti poriadkovej a bezpečnostnej, dopravnej, zdravotníckej, zásobovacej a veterinárnej, na riadení ktorých sa podieľajú z úrovne republiky príslušné rezorty.

Riadenie a zabezpečovanie evakuácie sa vykonáva na základe vopred spracovaných plánov evakuácie ministerstiev, ostatných ústredných orgánov, orgánov miestnej štátnej správy, samosprávy, právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov.

Riadenie evakuácie po jej vyhlásení

V objekte riadi evakuáciu právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ prostredníctvom štábu civilnej ochrany.

V obci riadi a zabezpečuje evakuáciu starosta obce a prostredníctvom evakuačnej komisie obce alebo krízového štábu.

V okrese riadi a zabezpečuje evakuáciu prednosta okresného úradu a prostredníctvom evakuačnej komisie okresu alebo krízového štábu, ak je potrebné vykonať evakuáciu mimo územie obce v územnom obvode okresného úradu.

V územnom obvode kraja riadi a zabezpečuje evakuáciu prednosta okresného úradu v sídle kraja a prostredníctvom evakuačnej komisie kraja alebo krízového štábu, ak je potrebné vykonať evakuáciu mimo územný obvod okresného úradu.

Základné úlohy a opatrenia pri riadení, vykonávaní a zabezpečovaní evakuácie po jej vyhlásení

V prvom poradí:

- analyzovať situáciu po vyhlásení mimoriadnej situácie,
- vyhlásiť evakuáciu, resp. odporučiť jej vyhlásenie príslušnému orgánu,
- zvolať evakuačnú komisiu resp. štáb, podľa potreby prizvať iných odborne spôsobilých pracovníkov a zabezpečiť ich informovanosť,
- určiť časové obmedzenie pobytu osôb na ohrozenom území,
- vyrozumieť obyvateľstvo o vyhlásení evakuácie prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov alebo miestnych informačných prostriedkov,

- vydať pokyn na spohotovenie evakuačných zariadení,
- vydať pokyn na evakuáciu zvierat a vecí (na základe rozhodnutia evakuačnej komisie).

Počas evakuácie:

- riadiť evakuáciu prostredníctvom evakuačnej komisie alebo štábu,
- vydať pokyny na riešenie a zabezpečenie evakuačných opatrení,
- vydať pokyn na plnenie úloh odborného zabezpečenia evakuácie na úseku poriadkového a bezpečnostného, dopravného, zdravotníckeho, zásobovacieho, veterinárneho a to najmä:
 - zabezpečiť uzatvorenie priestorov, z ktorých sa vykonáva evakuácia,
 - zabezpečiť kontrolu osôb vstupujúcich do evakuovaného priestoru a ochranu majetku občanov v evakuovaných priestoroch,
 - zabezpečiť prípravu, pristavenie dopravných prostriedkov, nástup evakuovaných a vykonanie prepravy,
 - zabezpečiť poskytnutie základnej zdravotníckej pomoci,
 - zabezpečiť núdzové zásobovanie a stravovanie,
 - zabezpečiť núdzové ubytovanie - určiť na základe vzniknutej situácie časové uprednostnenie niektorých skupín obyvateľstva, najmä deti zo škôl a školských zariadení, chorých zo zdravotníckych zariadení atď.,
 - zabezpečiť opatrenia na usmernenie samovoľnej evakuácie,
 - zabezpečiť opatrenia v prípade evakuácie zvierat a vecí,
- riadiť a zabezpečovať systém podávania informácií.

Po ukončení evakuácie:

- zabezpečiť zdravotné prehliadky osôb, ktoré sa podieľali na zabezpečovaní a vykonaní evakuácie.

Vyhlásenie evakuácie

Obec na základe vzniku mimoriadnej udalosti

 (druh a stručný opis mimoriadnej udalosti) vyhlasuje na území obce (časti obce)
 evakuáciu, ktorá sa začne (dátum) o ... hodine po evakuačnej trase

 Evakuácia bola vyhlásená (dátum) o ... hodine.

(meno, priezvisko, podpis starostu obce
 a odtlačok úradnej pečiatky obce)

Postup pri samovoľnej evakuácii

Ak je v prípade mimoriadnej udalosti vyhlásená evakuácia a chcete rýchlo opustiť priestor ohrozenia mimo organizovanú evakuáciu, vykonajte nasledovné opatrenia :

1. Uzatvorte prívod plynu, vody a elektriny.
2. Pripravte si a vezmite so sebou najnutnejšie veci (vymenované nižšie).
3. Uzamknite byt.
4. Skontrolujte či Vaši susedia vedia o vzniknutej situácii.
5. V prípade, že vo Vašom okolí sa nachádzajú deti bez dozoru, starí alebo nevládni ľudia – **pomôžte im.**

6. Počúvajte miestny (obecný) rozhlas, autorádio či prenosné komunikačné zariadenia (napr. mobilný telefón s funkciou rádia), dodržiavajte pokyny orgánov vykonávajúcich evakuáciu alebo autorádio, kde sa dozviete ďalšie potrebné informácie.
7. V prípade ohrozenia účinkami nebezpečnej látky priestor opúšťajte vždy kolmo na smer vetra.
8. V prípade ohrozenia účinkami nebezpečnej látky použite improvizované ochranné prostriedky.
9. Rešpektujte pokyny poriadkovej a bezpečnostnej služby.
10. Ak odchádzate k príbuzným alebo známym, nezabudnite po príchode nahlásiť svoj pobyt na príslušných úradoch (dôležité pre zistenie počtu zasiahnutých, nezvestných atď.)
11. **Vždy zachovávajte rozvahu!**

V prípade evakuácie si zoberte so sebou batožinu a to najmä:

1. osobné doklady, peniaze, platobné karty a iné cennosti,
2. lieky a nevyhnutné zdravotnícke pomôcky,
3. základné potraviny a pitná voda na dva až tri dni,
4. predmety osobnej hygieny,
5. vrecková lampa,
6. prikrývka alebo spací vak,
7. náhradná osobná bielizeň, náhradný odev, náhradná obuv a nepremokavý plášť,
8. ďalšie nevyhnutné osobné veci.

Hmotnosť batožiny môže byť najviac

1. 25 kg u dospeljej osoby,
2. 15 kg u dieťaťa,
3. 5 kg príručnej batožiny okrem batožiny podľa prvého a druhého bodu.

Núdzové prežitie

Núdzové prežitie obyvateľstva na území postihnutom následkami mimoriadnej udalosti podľa platnej legislatívy je zabezpečované prostredníctvom obce, právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov, ktorých predmet podnikateľskej činnosti je prevádzkovanie stravovacích a ubytovacích zariadení, správa verejných vodovodov a dodávka pitnej vody, ale aj orgánov štátnej správy, ktoré majú v pôsobnosti ochranu obyvateľstva na obdobie krízovej situácie alebo použitie opatrení hospodárskej mobilizácie.

Po vzniku mimoriadnej udalosti a vyhlásení mimoriadnej situácie sa, v prípade potreby, núdzové prežitie obyvateľstva zabezpečuje prijatím opatrenia na núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie.

Núdzové zásobovanie je zabezpečenie dočasného minimálneho stravovania, minimálnych dávok pitnej vody a poskytovania ďalších základných potrieb osobám postihnutým mimoriadnou udalosťou v medziach existujúcich podmienok na prežitie, najmä dodávok elektrickej energie, zabezpečenie tepla a základné zdravotnícke zabezpečenie.

Núdzové ubytovanie je zabezpečenie dočasného bývania osôb ohrozených alebo osôb postihnutých následkami mimoriadnej udalosti. Táto úloha, ktorú civilná ochrana plní, primárne vychádza z pôsobnosti „obce, ktorá je povinná poskytnúť obyvateľovi obce nevyhnutnú okamžitú pomoc v jeho náhlejšej núdzi spôsobenej živelnou pohromou, haváriou alebo inou podobnou udalosťou, najmä zabezpečiť mu prístrešie, stravu alebo inú materiálnu pomoc“. Túto pomoc poskytuje obec obyvateľom obce ale aj osobám nachádzajúcim sa na území obce.

Núdzové zásobovanie, podľa okolností aké nastanú, je možné realizovať buď v mieste pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti, ak sa zachovajú obydlia na postihnutom území a ak to charakter mimoriadnej udalosti dovoľí, alebo po vyhlásení evakuácie v evakuačných zariadeniach a počas presunu evakuovaných osôb. Zásobovacie zabezpečenie evakuácie, zahŕňa núdzové zásobovanie evakuantov najmä základnými potravinami, pitnou vodou a ošatením.

Núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie je možné zabezpečiť niekoľkými spôsobmi:

- uložením príkazu právnickej osobe alebo fyzickej osobe - podnikateľovi, ktorá vlastní, má v nájme alebo užíva stravovacie zariadenie, obchod alebo sklad s potravinami alebo ubytovacie zariadenie,
- požiadanim o vydanie položiek pohotovostných zásob zo Správy štátnych hmotných rezerv SR, postihnutým obyvateľom budú položky pohotovostných zásob poskytnuté prostredníctvom obce,
- uzavretím zmluvy alebo zmluvy o budúcej zmluve, s právnickou osobou alebo fyzickou osobou podnikateľom, ktorá vlastní, má v nájme alebo užíva stravovacie zariadenie, výrobu, sklad alebo obchod s potravinami alebo ubytovacie zariadenie.

Obec, ako orgán verejnej správy na úseku verejných vodovodov, zabezpečuje podmienky na núdzové zásobovanie vodou, zabezpečením prostriedkov na prechovávanie a výdaj pitnej vody v miestach distribúcie. Pri prerušení dodávky vody verejným vodovodom obec pristupuje k náhradnému zásobovaniu vodou a v prípade mimoriadne sťažených podmienok k núdzovému zásobovaniu vodou. Na tento účel je obec splnomocnená vypracovať Všeobecne záväzné nariadenie na náhradné zásobovanie vodou.

Núdzové zásobovanie vodou v obci je možné riešiť

- vlastnými silami a prostriedkami obce (obecné, súkromné studne, dopravné prostriedky vo vlastníctve obce, právnických osôb, fyzických osôb podnikateľov, fyzických osôb, nádoby vhodné ako zásobníky pitnej vody),
- uplatnením požiadavky u prevádzkovateľa verejného vodovodu (distribúcia vody cisternami).
- uplatnením požiadavky na balenú pitnú vodu (prostredníctvom subjektov vykonávajúcich obchodnú činnosť s týmto druhom tovaru na území obce, uplatnením požiadavky na Správe štátnych hmotných rezerv SR ako jednej z položiek pohotovostných zásob).

Minimálna potreba pitnej vody pri núdzovom zásobovaní pitnou vodou je

- 10 litrov na osobu denne,
- 5 litrov na osobu denne pri mimoriadne nepriaznivých podmienkach, najviac počas troch po sebe nasledujúcich dňoch.